Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kaheksas koda)

23. jaanuar 2020*

Eelotsusetaotlus – Sotsiaalkindlustus – Võõrtöötajad – Määrus (EÜ) nr 883/2004 – Töötushüvitised – Arvutamine – Elukohaliikmesriigis saadud viimase töötasu arvesse võtmata jätmine – Liiga lühike arvestusperiood – Pärast töösuhte lõppemist saadud töötasu – Isik, kes on enne töötanud Šveitsis

Kohtuasjas C-29/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundessozialgerichti (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim sotsiaalkohus) 23. oktoobri 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 16. jaanuaril 2019, menetluses

ZP

versus

Bundesagentur für Arbeit,

EUROOPA KOHUS (kaheksas koda),

koosseisus: koja president L. S. Rossi, kohtunikud F. Biltgen (ettekandja) ja N. Wahl,

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– ZP, esindaja: *Rechtsanwalt* M. Hanke,

– Bundesagentur für Arbeit, esindaja: B. Klug,

– Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, J. Pavliš ja J. Vláčil,

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. Van Hoof ja B.-R. Killmann,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT 2004, L 166, lk 1; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72) artikli 62 lõigete 1 ja 2 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud ZP ja Bundesagentur für Arbeiti (föderaalne tööhõiveamet, Saksamaa; edaspidi „amet“) vahelises kohtuvaidluses nende töötushüvitiste summa üle, mille amet talle riigisisest õigust kohaldades määras.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Kokkulepe isikute vaba liikumise kohta

3 Euroopa Ühenduse ja selle liikmesriikide ning Šveitsi Konföderatsiooni vahelise kokkuleppe isikute vaba liikumise kohta, mis sõlmiti Luxembourgis 21. juunil 1999 (EÜT 2002, L 114, lk 6; edaspidi „isikute vaba liikumise kokkulepe“), artiklis 8 on ette nähtud:

„Kokkuleppeosalised näevad II lisa kohaselt ette sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise […]“.

4 Isikute vaba liikumise kokkuleppe, mida on muudetud isikute vaba liikumise kokkuleppe alusel loodud ühiskomitee 31. märtsi 2012. aasta otsusega nr 1/2012 (ELT 2012, L 103, lk 51), II lisa artiklis 1 on sätestatud:

„1. Kokkuleppeosalised lepivad kokku, et sotsiaalkindlustusskeemide kooskõlastamisel kohaldavad nad omavahel Euroopa Liidu õigusakte, millele on käesoleva lisa A jaos viidatud, vastavalt samas jaos tehtud muudatustele, või kõnealuste õigusaktidega samaväärseid eeskirju.

2. Käesoleva lisa A jaos esinev mõiste „liikmesriik (liikmesriigid)“ hõlmab lisaks asjaomaste Euroopa Liidu õigusaktide reguleerimisalasse kuuluvatele riikidele ka Šveitsi.“

5 Nimetatud II lisa A jagu sisaldab muu hulgas viidet määrusele nr 883/2004.

Määrus nr 883/2004

6 Määruse nr 883/2004 põhjendustes 4, 32 ja 45 on märgitud:

„(4) Vaja on arvestada siseriiklike sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide erijooni ning rajada üksnes kooskõlastussüsteem.

[…]

(32) Töötajate liikuvuse edendamiseks on eelkõige asjakohane lihtsustada tööotsinguid erinevates liikmesriikides; seepärast on vaja tagada kõikide liikmesriikide töötuskindlustusskeemide ja tööhõiveteenuste tihedam ja tõhusam kooskõlastamine.

[…]

(45) Kuna kavandatava meetme eesmärki, milleks on kooskõlastusmeetmete abiga tagada isikute vaba liikumise õiguse tõhus rakendamine, ei suuda liikmesriigid täielikult saavutada ning seetõttu on eesmärk meetme ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks.“

7 Määruse artikli 2 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat määrust kohaldatakse liikmesriigi kodanike, liikmesriigis elavate kodakondsuseta isikute ja pagulaste suhtes, kes on või on olnud sotsiaalkindlustusalaste õigusaktidega hõlmatud ühes või mitmes liikmesriigis, samuti nende pereliikmete ning nende ülalpidamisel olnud isikute suhtes.“

8 Määruse nr 883/2004 III jaotise 6. peatüki artiklites 61–65 sisalduvad selle määruse erisätted, mida kohaldatakse töötushüvitistele.

9 Määruse artikli 61 lõikes 1 on ette nähtud:

„Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktide kohaselt sõltub hüvitiste saamise õiguse omandamine, säilitamine, taastamine või kestus kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioodide täitumisest, peab vajalikul määral arvesse võtma teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud kindlustus-, töötamis- või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise perioode, nii nagu need oleksid täitunud tema poolt kohaldatavate õigusaktide alusel.

[…]“.

10 Määruse artikli 62 lõiked 1 ja 2 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Selle liikmesriigi pädev asutus, kelle õigusaktide kohaselt arvutatakse hüvitisi varasema palga või kutsetegevuse tulu põhjal, võtab hüvitise arvutamisel arvesse üksnes palka või kutsetegevuse tulu, mida asjaomane isik sai viimasel töötamisel või füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisel nimetatud õigusaktide alusel.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka siis, kui pädeva asutuse kohaldatavates õigusaktides on sätestatud eriloomuline vaatlusperiood selle palga määratlemiseks, mille alusel hüvitised arvutatakse, ja kui asjaomase isiku suhtes kohaldati kogu või osa nimetatud perioodi vältel teise liikmesriigi õigusakte.“

Saksa õigus

11 Sotsiaalkindlustuse seadustiku kolmanda osa (Drittes Buch Sozialgesetzbuch) 20. detsembri 2011. aasta redaktsiooni (*BGBl.* 2011 I, lk 2854; edaspidi „SGB III“) §-s149 „Põhimõte“ on sätestatud:

„Töötushüvitise suurus on

[…]

2. ülejäänud töötute puhul 60% (hüvitise üldmäär)

netotöötasu kogusummast (töötasu), mis arvutatakse töötule töötamisperioodil makstud brutotöötasu (arvestuslik töötasu) alusel“.

12 SGB III §-s 150 „Arvestusperiood ja arvestusraamistik“ on ette nähtud:

„(1) Arvestusperiood hõlmab arvestusraamistikku jäävaid ajavahemikke, mille eest on igakordse töö- või teenistussuhte lõppemise ajaks arvestatud tasu, mille eest tuli tasuda kohustuslikke makseid. Arvestusraamistik on üks aasta; see lõpeb päevaga, mil lõppes viimane kindlustuskohustusega hõlmatud töö- või teenistussuhe enne nõudeõiguse tekkimist.

[…]

(3) Arvestusraamistik pikeneb kahe aastani, kui

1. arvestusperiood on lühem kui 150 töötasu saamise õigusega päeva,

[…]“.

13 SGB III § 151 „Arvestuslik töötasu“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Arvestuslik töötasu on keskmine ühe kalendripäeva töötasu, mida sai töötu arvestusperioodil ja millelt tuli tasuda kohustuslikke makseid […]“.

14 SGB III §-s 152 „Eeldatav töötasu“ on sätestatud:

(1) Kui kahe aastani pikenenud arvestusraamistikus osutub arvestusperiood lühemaks kui 150 töötasu saamise õigusega päeva, siis võetakse arvestusliku töötasuna aluseks eeldatav töötasu. […]

(2) Eeldatava töötasu kindlaksmääramiseks liigitatakse töötu kvalifikatsioonikategooriasse, mis vastab kutsekvalifikatsioonile, mida eeldab töökoht, millel tööle asumiseks pakub Agentur für Arbeit [Saksamaa tööhõiveamet] töötule töövahendusteenust esimese võimalusena. […]“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

15 Põhikohtuasja kaebaja on Saksamaal elav Saksamaa kodanik. Ta töötas ajavahemikul 1. juulist 1990 kuni 31. oktoobrini 2014 piirialatöötajana Šveitsis asuva ettevõtja juures. Alates 1. novembrist 2014 töötas ta Saksamaal; tema tööandja lõpetas töösuhte alates 24. novembrist 2014. Töötasu, mis tuli põhikohtuasja kaebajale välja maksta 2014. aasta novembri eest, arvestati ja maksti välja 11. detsembril 2014.

16 Ameti 2. jaanuari 2015. aasta otsusega määrati põhikohtuasja kaebajale alates 25. novembrist 2014 kaheks aastaks töötushüvitis 29,48 eurot päevas, lähtudes arvestuslikust eeldatavast töötasust 73,73 eurot päevas. Kuna töötushüvitise arvutamisel ei võetud aluseks põhikohtuasja kaebaja Šveitsis töötamise eest saadud töötasu, esitas ta ametile vaide, mille viimane jättis 16. jaanuari 2015. aasta otsusega rahuldamata.

17 Selleks et teha järeldus, et põhikohtuasja kaebaja oli omandanud õiguse töötushüvitisele, võttis amet arvesse Šveitsi õigusaktide alusel täitunud töötamisperioode vastavalt määruse nr 883/2004 artikli 61 lõikele 1 koostoimes isikute vaba liikumise kokkuleppega. Mis puudutab selle töötushüvitise summa arvutamist, siis võttis amet SGB III § 152 lõiget 1 kohaldades arvestusliku töötasuna aluseks eeldatava töötasu, leides, et põhikohtuasja kaebaja ei saa tugineda „arvestusperioodile“ kohaldatava riigisisese õiguse tähenduses, see tähendab töötamisperioodile, millelt tuli SGB III § 150 lõike 1 alusel tasuda kohustuslikke makseid, ja mis hõlmab vähemalt 150 päeva, mil on õigus saada Saksamaal töötasu. Amet leidis lisaks, et ei saa võtta arvesse 2014. aasta novembri eest Saksamaal töötamise eest 2014. aasta detsembris saadud töötasu, kuna selles sättes on üksnes viidatud töösuhte lõppemise ajaks juba arvestatud töötasule.

18 19. jaanuari 2016. aasta otsusega Sozialgericht Konstanz (Konstanzi sotsiaalkohus, Saksamaa) osaliselt rahuldas põhikohtuasja kaebaja poolt ameti nende otsuste peale esitatud kaebuse ning kohustas ametit arvutama töötushüvitist arvestusliku töötasu 93,03 eurot alusel.

19 Landessozialgericht Baden-Württemberg (Baden-Württembergi liidumaa kõrgeim sotsiaalkohus, Saksamaa) jättis põhikohtuasja kaebaja ja ameti poolt selle otsuse peale esitatud apellatsioonkaebused rahuldamata. See kohus oli arvamusel, et töötushüvitise summa tuleb vastavalt määruse nr 883/2004 artiklile 62 arvutada üksnes põhikohtuasja kaebaja poolt Saksamaal viimases töökohas saadud töötasu põhjal, mitte sellise eeldatava töötasu põhjal, nagu arvutati riigisisese õiguse alusel, kuna see määrus on nende sätete suhtes esimuslik.

20 Ameti poolt viimati nimetatud kohtu otsuse peale esitatud kassatsioonkaebust lahendades leiab Bundessozialgericht (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim sotsiaalkohus), et määruse nr 883/2004 artikli 62 lõike 1 sõnastuse kitsas tõlgendamine on kooskõlas madalama astme kohtute tõlgendusega selles kohtuasjas. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siiski, et nii ELTL artiklis 48 kui ka selles määruses on ette nähtud üksnes liikmesriikide sotsiaalkindlustusalaste õigusaktide koordineerimine, mitte ühtlustamine, ning liikmesriikidele jääb pädevus määrata kindlaks tingimused, mis on seatud riigisiseses õiguses sotsiaalkindlustushüvitistele. Seega on kohtul tekkinud küsimus, kas määruse artikli 62 viide töötasule, mida saadi viimasel töötamisel, on sotsiaalõiguse koordineerimisel ainult põhimõttelise tähendusega, mis ei mõjuta liikmesriikide kohaldatavaid sotsiaalkindlustushüvitiste arvutamise norme.

21 Nendel asjaoludel otsustas Bundessozialgericht (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim sotsiaalkohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse nr 883/2004 artikli 62 lõiget 1 koostoimes artikli 62 lõikega 2 tuleb tõlgendada nii, et töötaja töötuks jäämise korral peab elukohaliikmesriigi pädev asutus võtma hüvitiste arvutamisel „palka“, mida asjaomane isik „sai“ viimasel töötamisel selle asutuse asukohariigis, aluseks ka juhul, kui pädeva asutuse suhtes kehtivad liikmesriigi õigusnormid ei luba seda töötasu töötushüvitise arvutamisel arvesse võtta, sest asjaomane isik ei saanud seda piisavalt kaua, ja näevad selle asemel ette lähtumise eeldatavast töötasust?

2. Kas määruse nr 883/2004 artikli 62 lõiget 1 koostoimes artikli 62 lõikega 2 tuleb tõlgendada nii, et töötaja töötuks jäämise korral peab elukohaliikmesriigi pädev asutus võtma hüvitiste arvutamisel „palka“, mida asjaomane isik „sai“ viimasel töötamisel selle asutuse asukohariigis, aluseks ka juhul, kui pädeva asutuse suhtes kehtivad liikmesriigi õigusnormid ei luba seda töötasu hüvitiste arvutamisel arvesse võtta, sest seda ei arvestatud õigel ajal, ja näevad selle asemel ette lähtumise eeldatavast töötasust?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

22 Olgu märgitud, et määrust nr 883/2004 kohaldatakse selle artikli 2 lõike 1 kohaselt liikmesriigi kodanike suhtes, kes on või on olnud õigusaktidega hõlmatud ühes või mitmes liikmesriigis.

23 Isikute vaba liikumise kokkuleppe artiklis 8 on omakorda sätestatud, et kokkuleppeosalised näevad kokkuleppe II lisa kohaselt ette sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise, et tagada eelkõige kohaldatavate õigusaktide kindlaksmääramine ja hüvitiste maksmine kokkuleppeosaliste territooriumil elavatele isikutele. II lisa A jao punktis 1 on aga ette nähtud kokkuleppeosaliste vahel määruse nr 883/2004 kohaldamine. Niisiis, kuna II lisa artikli 1 lõikes 2 on sätestatud, et „[k]äesoleva lisa A jaos esinev mõiste „liikmesriik (liikmesriigid)“ hõlmab lisaks asjaomaste Euroopa Liidu õigusaktide

reguleerimisalasse kuuluvatele riikidele ka Šveitsi“, siis on selle määruse sätted kohaldatavad ka Šveitsi Konföderatsiooni suhtes (14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Dreyer, C-372/18, EU:C:2019:206, punkt 29 ja seal viidatud kohtupraktika).

24 Käesoleval juhul ilmneb Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et põhikohtuasja kaebaja on Saksamaa kodanik, kellele enne seda, kui ta töötas Saksamaal, kusjuures ta sai töötamise lõppemisel töötushüvitist selle liikmesriigi õigusaktide alusel, kohaldati Šveitsi Konföderatsiooni õigusakte.

25 Neil asjaoludel kuulub põhikohtuasja kaebaja olukord määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse.

Esimene küsimus

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma esimese küsimusega sisuliselt selgitada, kas määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt küll arvutatakse töötushüvitisi varasema töötasu põhjal, kuid mille kohaselt siis, kui asjaomasele isikule on makstud tema viimase nende õigusnormide alusel töötamise eest töötasu lühemat aega, kui nendes õigusnormides ette nähtud arvestusperiood, selleks et teha kindlaks töötushüvitiste arvutamise aluseks võetav töötasu, ei ole lubatud võtta arvesse asjaomase isiku poolt selle töötamise eest saadud töötasu.

27 Määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikest 1 selgub üheti mõistetavalt, et kui liikmesriigi õigusaktide kohaselt arvutatakse töötushüvitisi varasema palga põhjal, tuleb võtta arvesse üksnes palka, mida asjaomane isik sai viimasel töötamisel nimetatud õigusaktide alusel.

28 Tuleb tõdeda, et selles sättes ette nähtud nõudest ei ole ette nähtud ühtegi erandit. Sellega seoses tuleb märkida, et erandit, mis sisaldub nõukogu 14. juuni 1971. aasta määruse (EMÜ) nr 1408/71 sotsiaalkindlustusskeemide kohaldamise kohta ühenduse piires liikuvate töötajate ja nende pereliikmete suhtes redaktsiooni, mida on muudetud ja ajakohastatud nõukogu 2. detsembri 1996. aasta määrusega (EÜ) nr 118/97 (EÜT 1997, L 28, lk 1; ELT eriväljaanne 05/03, lk 3), vastavas sättes, milleks on selle määruse artikli 68 lõige 1, milles oli ette nähtud teine töötushüvitiste arvutamise alus, kui asjaomase isiku viimane töötamine selle liikmesriigi territooriumil, mille õigusaktid olid nende hüvitiste puhul kohaldatavad, oli kestnud alla nelja nädala, ei ole määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikesse 1 üle võetud.

29 Lisaks kohaldatakse vastavalt selle määruse artikli 62 lõikele 2 nõuet, mille kohaselt võetakse arvesse üksnes palka, mida saadi viimasel töötamisel nimetatud liikmesriigi õigusaktide alusel, ka siis, kui nendes õigusaktides on sätestatud eriloomuline vaatlusperiood selle palga kindlaks määramiseks, mille alusel hüvitised arvutatakse, ja kui asjaomase isiku suhtes kohaldati kogu või osa nimetatud perioodi vältel teise liikmesriigi õigusakte.

30 Viimati nimetatud sättest selgub, et kuigi liikmesriigi õigusaktidega võib kindlaks määrata arvestusperioodi selle palga kindlaks määramiseks, mille põhjal hüvitised arvutatakse, tuleb ajavahemikke, mille vältel asjaomase isiku suhtes kohaldati teise liikmesriigi õigusakte, võtta selle arvestusperioodi jaoks arvesse.

31 Sellest johtub, et nimetatud sättega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaldamisel selleks, et teha kindlaks, kas nendes sätestatud arvestusperiood on täitunud, võetakse arvesse üksnes töötamisperioode selles liikmesriigis, jättes välja teise liikmesriigi õigusaktide alusel täitunud töötamisperioodid või, nagu see on põhikohtuasjas, Šveitsi Konföderatsiooni õigusaktide alusel täitunud töötamisperioodid isikute vaba liikumise kokkuleppe kohaselt.

32 Järelikult tuleneb määruse nr 883/2004 artikli 62 lõigetest 1 ja 2 esiteks, et kui liikmesriigi õigusnormide kohaselt arvutatakse hüvitisi varasema töötasu põhjal, tuleb võtta arvesse üksnes töötasu, mida asjaomane isik sai viimasel töötamisel nimetatud õigusnormide alusel, ning teiseks, kui selles on ette nähtud ja kindlaks määratud arvestusperiood selle töötasu kindlaks määramiseks, mille põhjal hüvitised arvutatakse, peab see arvestusperiood hõlmama töötamisperioode, mis on täitunud nii nimetatud õigusnormide kui ka teiste liikmesriikide õigusnormide alusel.

33 See tõlgendus on samuti kooskõlas määruse nr 883/2004 eesmärkidega, milleks, nagu nähtub põhjendustest 4 ja 45, on koordineerida liikmesriikide olemasolevaid sotsiaalkindlustussüsteeme, et tagada isikute vaba liikumise õiguse tõhus rakendamine (21. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Klein Schiphorst, C-551/16, EU:C:2018:200, punkt 31). Selle jaoks on määruse eesmärk vältida seda, et töötajat, kes on kasutanud õigust vabalt liikuda, koheldakse ilma objektiivse põhjenduseta ebasoodsamalt kui töötajat, kes on töötanud ainult ühes liikmesriigis (vt selle kohta 19. septembri 2019. aasta kohtuotsus van den Berg jt, C-95/18 ja C-96/18, EU:C:2019:767, punkt 75 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Euroopa Kohus on selles kontekstis seoses isikute vaba liikumise kokkuleppega otsustanud, et selle kokkuleppega tagatud isikute vaba liikumist riivaks see, kui ühe kokkuleppeosalise kodanik satuks oma päritoluriigis halvemasse olukorda üksnes põhjusel, et ta on kasutanud oma õigust liikumisvabadusele (26. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Wächtler, C-581/17, EU:C:2019:138, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Mis puudutab täpsemalt määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikes 1 ette nähtud töötushüvitiste arvutamist, siis nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et määruse nr 1408/71 vastava sätte eesmärk oli lihtsustada töötajate liikuvust, tagades asjaomastele isikutele hüvitised, mille puhul võetakse nii palju kui võimalik arvesse töötingimusi ja eelkõige töötasu, mida nad said viimase töökoha liikmesriigi õigusaktide alusel (vt selle kohta 28. veebruari 1980. aasta kohtuotsus Fellinger, 67/79, EU:C:1980:59, punkt 7).

36 Esiteks on aga selle – et võetakse arvesse üksnes töötasu, mida asjaomane isik sai viimasel töötamisel nimetatud õigusaktide alusel, et arvutada töötushüvitise summat, millele tal on nende õigusaktide alusel õigus – eesmärk tagada töötajate vaba liikumise tõhus rakendamine, eelkõige lihtsustades tööotsinguid selles liikmesriigis, nagu on märgitud määruse nr 883/2004 põhjenduses 32.

37 Teiseks toob see, et seda töötasu ei võeta arvesse põhjendusel, et osa arvestusperioodi vältel, mille asjaomane liikmesriik oli ette näinud selleks, et arvutada töötushüvitise summat, kehtisid asjaomase isiku suhtes teiste liikmesriikide õigusaktid, kaasa selle, et töötajat, kes on kasutanud oma õigust vabalt liikuda, koheldakse ebasoodsamalt kui töötajat, kes on töötanud ainult selles ühes liikmesriigis.

38 Ei saa nõustuda ameti argumentatsiooniga, et kuna määruse nr 883/2004 eesmärk on koordineerida, mitte ühtlustada liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteeme, siis määruse artikli 62 lõikes 1 ette nähtud nõue, et võetakse arvesse üksnes töötasu, mida saadi viimasel töötamisel asjakohaste riigisiseste õigusaktide alusel, on üksnes üldpõhimõte, mille kohaselt võivad lisaks kehtida näiteks sellised riigisiseste õigusaktide erinormid, millega on ette nähtud töötushüvitise summa arvutamine eeldatava töötasu alusel, mis on ette nähtud SGB III §-s 152.

39 Sellega seoses tuleb tõesti märkida, et see määrus ei loo ühist sotsiaalkindlustussüsteemi, vaid jätab kehtima eri riigisisesed süsteemid, ning selle ainus eesmärk on tagada riigisiseste süsteemide koordineerimine, et tagada isikute vaba liikumise õiguse tõhus rakendamine. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt säilitavad liikmesriigid nii pädevuse korraldada oma sotsiaalkindlustusskeeme (28. juuni 2018. aasta kohtuotsus Crespo Rey, C-2/17, EU:C:2018:511, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

40 Siiski tuleneb määruse nr 883/2004 artikli 62 lõigete 1 ja 2 sõnastusest endast, et kuigi töötushüvitiste arvutamise teatud aspektid, eelkõige valiku tegemine, et see arvutamine toimub varasema töötasu põhjal, kuulub tõesti liikmesriikide pädevusse, on nende sätetega ikkagi tagatud, et kui liikmesriik on teinud sellise valiku oma õigusaktides, võetakse arvesse üksnes töötasu, mida asjaomane isik sai viimasel töötamisel nimetatud õigusaktide alusel (vt analoogia alusel 21. märtsi 2018. aasta kohtuotsus Klein Schiphorst, C-551/16, EU:C:2018:200, punkt 46).

41 Lisaks on kohtupraktikas välja kujunenud, et liikmesriigid peavad siis, kui nad teostavad oma sotsiaalkindlustusskeemide korraldamise pädevust, siiski järgima liidu õigust, eelkõige EL toimimise lepingu neid sätteid, mis käsitlevad kõigile liidu kodanikele tagatud vabadust liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil (7. detsembri 2017. aasta kohtuotsus Zaniewicz-Dybeck, C-189/16, EU:C:2017:946, punkt 40 ja seal viidatud kohtupraktika).

42 Liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt tööstushüvitise summa arvutamine peab sellises olukorras, nagu on põhikohtuasjas, toimuma eeldatava töötasu põhjal, võib käesoleva kohtuotsuse punktis 37 esitatud põhjustel takistada nende isikute liikumisvabadust, kellele neid õigusnorme kohaldatakse.

43 Eeltoodut arvestades tuleb vastata esimesele küsimusele, et määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt küll arvutatakse töötushüvitisi varasema töötasu põhjal, kuid mille kohaselt siis, kui asjaomasele isikule on makstud tema viimase nende õigusnormide alusel töötamise eest töötasu lühemat aega, kui nendes õigusnormides ette nähtud arvestusperiood, selleks et teha kindlaks töötushüvitiste arvutamise aluseks võetav töötasu, ei ole lubatud võtta arvesse asjaomase isiku poolt selle töötamise eest saadud töötasu.

Teine küsimus

44 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub oma teise küsimusega sisuliselt selgitada, kas määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt küll arvutatakse töötushüvitisi varasema töötasu põhjal, kuid mille kohaselt siis, kui asjaomase isiku poolt tema viimase nende õigusnormide alusel töötamise eest saadud töötasu on arvestatud ja välja makstud alles pärast töösuhte lõppemist, ei ole lubatud võtta arvesse asjaomase isiku poolt selle töötamise eest saadud töötasu.

45 Sellega seoses ilmneb eelotsusetaotlusest, et SGB III § 150 lõikes 1 on ette nähtud, et arvestusperiood töötushüvitiste arvutuse kindlaksmääramiseks „hõlmab […] ajavahemikke, mille eest on igakordse töö- või teenistussuhte lõppemise ajaks arvestatud tasu […]“. Seda sätet kohaldades ei võtnud amet arvesse töötasu, mis on seotud põhikohtuasja kaebaja töötamisega Saksamaal 2014. aasta novembris, kuna see töötasu arvestati ja maksti viimasele välja järgmises kuus ehk pärast töösuhte lõppemist.

46 Esimesele küsimusel antud vastusest tuleneb aga, et määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikega 1 on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt ei võeta tööstushüvitiste arvutamiseks arvesse töötasu viimase töötamise eest nende õigusnormide alusel.

47 Tõesti on artikli 62 lõike 1 saksakeelses versioonis erinevalt teistest keeleversioonidest ette nähtud üksnes sellise töötasu arvessevõtmine, mida asjaomane isik sai viimase töötamise „ajal“ nimetatud õigusaktide alusel („[…] berücksichtigt ausschließlich das Entgelt […], das die betreffende Person während ihrer letzten Beschäftigung […] nach diesen Rechtsvorschriften erhalten hat“), nagu amet on märkinud oma sellise argumendi põhjenduseks, mille kohaselt asjaomasele isikule pärast viimase töötamise lõppemist arvestatud ja välja makstud töötasu arvesse võtmata jätmine on selle sättega kooskõlas.

48 Sellega seoses olgu märgitud, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt ei saa liidu sätte ühes keeleversioonis kasutatud sõnastus olla selle sätte tõlgendamise ainus alus ja sellele keeleversioonile ei saa tõlgendamisel anda eelist muude keeleversioonide ees. Nimelt tuleb liidu õigusnorme tõlgendada ja kohaldada ühetaoliselt, arvestades liidu kõigis keeltes kehtivaid versioone. Kui liidu õigusakti keeleversioonides on erinevusi, tuleb asjaomase sätte tõlgendamisel lähtuda selle õigusakti kontekstist ja eesmärgist, mille osa säte on (12. septembri 2019. aasta kohtuotsus A jt, C-347/17, EU:C:2019:720, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

49 Võttes arvesse määruse nr 883/2004 ja eelkõige selle artikli 62 lõike 1 eesmärke, nagu need on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 33 ja 35, ei saa asuda seisukohale, et selle sättega on asjaomase isiku viimase töötamisega seotud töötasu arvessevõtmise tingimuseks seatud asjaolu, et see töötasu on arvestatud ja asjaomasele isikule välja makstud hiljemalt selle töötamise viimasel päeval.

50 Nimelt ei ole kuupäeval, millal töötasu asjaomasele isikule makstakse, mingit mõju sellise eesmärgi täitmisele, milleks on asjaomasele isikule nende hüvitiste tagamine, mis võtavad nii palju kui võimalik arvesse töötingimusi ja eelkõige töötasu, mida ta sai viimase töökoha liikmesriigi õigusaktide alusel. Seevastu võib määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikega 1 tagatud õiguse sõltuvusse seadmine töötasu arvestamise ja maksmise kuupäevast takistada töötajate vaba liikumist Euroopa Liidus.

51 Seetõttu tuleb teisele küsimusele vastata, et määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt küll arvutatakse töötushüvitisi varasema töötasu põhjal, kuid mille kohaselt siis, kui asjaomase isiku poolt tema viimase nende õigusnormide alusel töötamise eest saadud töötasu on arvestatud ja välja makstud alles pärast töösuhte lõppemist, ei ole lubatud võtta arvesse asjaomase isiku poolt selle töötamise eest saadud töötasu.

Kohtukulud

52 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kaheksas koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta artikli 62 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt küll arvutatakse töötushüvitisi varasema töötasu põhjal, kuid mille kohaselt siis, kui asjaomasele isikule on makstud tema viimase nende õigusnormide alusel töötamise eest töötasu lühemat aega, kui nendes õigusnormides ette nähtud arvestusperiood, selleks et teha kindlaks töötushüvitiste arvutamise aluseks võetav töötasu, ei ole lubatud võtta arvesse asjaomase isiku poolt selle töötamise eest saadud töötasu.**

2. **Määruse nr 883/2004 artikli 62 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mille kohaselt küll arvutatakse töötushüvitisi varasema töötasu põhjal, kuid mille kohaselt siis, kui asjaomase isiku poolt tema viimase nende õigusnormide alusel töötamise eest saadud töötasu on arvestatud ja välja makstud alles pärast töösuhte lõppemist, ei ole lubatud võtta arvesse asjaomase isiku poolt selle töötamise eest saadud töötasu.**

Allkirjad